

Beyond Scope

Duurzaamheidstransitie Herpt Workshop I Output Pack

dd. 20-06-2019

Contact:

Beyond Scope | www.beyondscope.nl | Chantal Verhoof | chantal@beyondscope.nl | M: +31 (0)6 10 30 30 11

Agenda

- 19:00 – 19:30 Inloop
- 19:30 – 20:15 Introductie: waarom deze workshops?
- 20:15 – 20:45 Visie op Herpt 2030
- 20:45 – 21:15 Doel van de Duurzaamheidstransitie
- 21:15 – 21:45 Fysieke ideeën
- 21:45 – 22:00 Vervolgacties
- Gestelde vragen

Alles wat gepresenteerd is in de workshop is in het zwart geschreven

Alles wat output is van de workshop is in het oranje geschreven

Waarom deze workshops?

- Gezamenlijk bepaald plan voor de Duurzaamheidstransitie waarin de 5 transitiepaden zijn meegenomen
 - Natuur, energie en duurzaamheid integraal!
- Toekomstbestendig door opstellen visie, scenario's en doorgroeimogelijkheden
- Meer kennis en gedragenheid
- Het moet het plan van de bewoners van Herpt zijn!!!
 - Voor NU en de TOEKOMST

Wat verwachten jullie van de workshops?

- Invulling geven aan de omgevingsvisie
- Informatie te krijgen wat mogelijkheden zijn (via experts e.d.)
- Bijdrage kunnen leveren

De Workshop: manier van werken

- De workshopleden zaten verdeeld aan een viertal tafels.
- Vervolgens zijn de workshopleden per tafel aan de slag gegaan met de vragen op de volgende slides.
- De antwoorden hierop zijn samengebracht per tafel (groep 1 tot en met 4)

Visie op Herpt 2030

Schrijf op post-it (met naam):

- Hoe ziet Herpt eruit in 2030?
- Hoe werken de bewoners samen om de duurzaamheidstransitie te realiseren?
 - *Denk aan: niet, individueel, individueel en in een samenwerkingsverband dat bestaat uit alle bewoners, iedere nieuwe inwoner moet meedoen, in een samenwerkingsverband met zelfs gemeente, energieleveranciers en waterschap, ...etc..*
- Tijdsduur: 15 minuten
- Bespreking/samenvatting: 15 minuten

Kracht en licht

Lage-temperatuurwarmte

Hoge-temperatuurwarmte

Mobiliteit

Voedsel en natuur

Visie ideeën uit de groepen (algemene ronde)

- Groep 1
 - Mestoverschot
 - Biogas generatie
 - Water dat er is gebruiken
 - Circulair
 - Koppelen van afvalstromen
 - Betere infrastructuur fiets
 - Initiatieven bij de boer moeten betaalbaar blijven
- Groep 2
 - Energie winnen uit water voorkeur
 - Het Oude Maasje verbreden
 - Geen industrie, geen windmolen maar meer natuur
 - Zon op dak eerst
 - Warmte uit bodem

Visie ideeën uit de groepen (algemene ronde)

- Groep 3
 - Zelf regie is belangrijk
 - In een cooperatie netto duurzame energie opwekken
 - Energietankstation
 - Waterstof
 - Snel laden (elektriciteit)
 - Waterstof in de huidige pijplijn
 - Grond afhankelijk van behoefte Herpt
 - Deel mobiliteit
- Groep 4
 - Kortere kringloop voedsel
 - Moestuin overschot
 - Bij van der Poel?
 - Meer voorzieningen in Herpt
 - Functies combineren
 - Business model staat voorop
 - Meer bos
 - Kleur in de natuur
 - Eigen energie opwekken
 - Geen grote windmolens

Doel van de Duurzaamheidstransitie

Roepsessie:

- Welke 3 doelen zijn voor u het belangrijkste en waarom? 10min
 - Zelfvoorzienend
 - Winstgevend zijn
 - Zelf regie hebben
 - Landschapsbehoud
 - Biodiversiteitverhoging
 - Klimaatbestendig
 - *Andere...bijv. een betere wereld, onafhankelijk zijn, een CO2 neutraal Herpt, ...etc.*
- Plenair bespreken 20 min.

Voorkeur voor doelen ontstaan uit de sessie

- Welk(e) doel(en) hebben we voor Herpt in de duurzaamheidstransitie?

Aantal stemmen:

☐ Zelfvoorzienend	6
☐ Winstgevend zijn	0
☐ Zelf regie hebben	10
☐ Landschapsbehoud	10
☐ Biodiversiteitverhoging	13
☐ Klimaatbestendig	3
☐ CO ₂ neutraal	4

----- +

46

- Welke plekken zouden we willen inzetten waarvoor?
 - Energie (zon, wind, daken, water, etc.)
 - Natuur/biodiversiteit
 - Klimaatbestendig
 - Voedsel
 - Financieel
- Teken deze in op de print op tafel
- Tegen welke barrières kunnen we aanlopen?
 - Schrijf deze op post its en plak ze op de print op tafel (met naam erbij)

Fysieke ideeën uit de groepen (post-it ronde)

- Alle ideeën zijn tijdens deze ronde eerst opgeschreven en vervolgens op de landkaart van Herpt geplakt

Fysieke ideeën uit Groep 1 (post-it ronde):

- Focus op Circulariteit

- Biodiversiteit
 - Bermbloemen/grassen voor insecten
- Zelfvoorzienend zijn in voedsel
- Kennis en kracht bundelen
 - Korte lijntjes
 - Lokale initiatieven
- Landschaps behoud
- Samen investeren in circulair:
 - Afval
 - Compost (van kassen)
 - Landbouw en veeteelt
- Benut de mogelijkheden waar Herpt goed in is:
 - Landelijk karakter
 - Stimuleren biologische landbouw
 - Biologische energie winning
 - Haal energie uit de natuur
- CO2 opslaan
 - In de grond
 - In bomen
- Van zon (val) biogas
- Maasdijk groener maken
- Warmte uit Oude Maasje
- Sociaal Sterk
- Klimaatbestendig
 - Water buffers
- Mobiliteit
 - Fietspad infrastructuur verbeteren
 - Elektrische bus
 - Elektische deelauto (Bentley)?
- Zonenergie
 - Daken
 - Bakkersdam Zonneveld

Fysieke ideeën uit Groep 2 (post-it ronde): - Focus op Energie via Water

- Zon
 - Eerst op daken
 - Bakkersdam
 - Klein zonneveld
 - Tussen Koningsvliet en de Hoeve
 - Brede stroken groen erom
 - Regering overal zon neerleggen
 - Provinciale weg
- Oude Maasje verbreden
 - Tegen droogte
 - Thermische warmte
 - Snelheid benutten
- Water buffer
- Warmte uit de Brabantse Naad
- Geen hoge windmolens
- Onderzoek waterstof
- Afvalscheiding
- Landbouw
 - De lucht in
 - Dichte kassen (co2)
 - Minder koeien
 - Nieuwe kleur technieken
- Innovaties
- Onkruid- en gewassenbestrijdings middelen in de ban
- Informatiepunt om bewuste keuzes te kunnen maken op het gebied van CO2
- Meer elektrische auto's
- Meer bomen
- Niet te hard van stapel lopen

Fysieke ideeën uit Groep 3 (post-it ronde);

- Focus op energie via Zon en Wind, Energieopslag- en Distributie

- Meer biodiversiteit
 - Langs wegen
 - Minder (dood) grasland
 - + 20% meer
- Boer telen voor eigen dorp
- Minder regenwater door riool
- Lage temp in groepen gezamenlijk voorzien
- Hoge temp zou er niet mogen komen in Herpt
- Meer sociale samenhang
 - Cooperaties
- Geen energie opwek
 - Die alleen voordeel heeft
 - Één lusten ander lasten
 - Meer alternatieve nodig
- Groen dorp
- Hoe kunnen we het beter te behappen maken voor de oudere
- Zon op dak voorkeur
- Veiligheid belangrijk
- Monitoren huisniveau door dashboard invullen
- Opbrengst energie naar bewoners
 - Cooperatie
 - Kapitaal aantrekken
 - Aan het zand exploiteert 20 ha aan zon en koppelt dit aan het net
 - Inwoners eigenaar
- Duurzaam netto energie producent
- Herpt deel mobiliteit oplossingen
- Zelfde omvang, niet groeien
- Eigenbelangen
- Samen sterk
- Duurzaam tankstation N267
- Productie waterstof levert aan gasnet

Fysieke ideeën Groep 4 (post-it ronde): - Focus op Voedsel, Natuur en Lokale Mobiliteit

- Daken inventarisatie
- Wateropvang
 - Water buffers
- N267
 - Windmolens
 - Zonneschermen/panelen
- Biodiversiteit
 - Ronde vol planten
 - Bloemen
- Voedselbos
- Lokaal voedsel
- Energie coöperatie
- Verdienmodel energietransitie
- Elektrische deelauto's
 - Met laadpalen
- Energie
 - Uit de maas
 - Uit kleine windturbines
- Meer samen doen
 - Isolatie inkoop
- Meer voorzieningen
 - In cooperatie
 - Combineren
 - Café friettent supermarkt

Vervolg acties

- **Voorstel: Thema's uitwerken in groepjes**
 - 2 onderwerpen toegevoegd! Vragen wie zich wil aanmelden ook voor deze groepen.
- **Beyond Scope maakt een standaard hoofdstukindeling voor de verschillende groepen om de informatie op te leveren voor de visie op de duurzaamheidstransitie**
- **Wij vormen de groepjes en koppelen dit dan terug**
- **Terugkoppeling**

Actiepunten ontstaan uit de sessie

- Circulariteit wordt als hoofdonderwerp meegenomen. Voor de werkgroepen zijn de volgende onderwerpen gedefinieerd:
 - ✓ **Energiebesparing (gedrag in huis); isolatie, dubbel glas, etc.**
 - ✓ **Mobiliteit in uw directe omgeving**
 - ✓ Natuur/biodiversiteit
 - ✓ **Klimaatbestendig**
 - ✓ Voedsel
 - ✓ Financieel
 - ✓ Circulair
 - ✓ Energie
 - ❖ Wind
 - ❖ Zon
 - ❖ Geothermie
 - ❖ Thermische energie en restwarmte
 - ❖ Biomassa en Biogas
 - ❖ Energie opslag
 - ❖ Energie distributie

- Gestelde vragen

- Op de bijeenkomst zijn in totaal 8 vragen gesteld. Deze vragen hebben wij beantwoord op pagina 20 tot en met 29.

Vraag 1: de gemeente heeft 63 ha waar ze iets mee willen doen, welke zijn dat?

- Plan is al naar beneden terug gebracht naar 30 ha waar de gemeente eventueel “op grote schaal zon” wil toepassen. Locaties vooralsnog niet bekend.
 - Waarschijnlijk worden de grootgrondbezitters die veel grond hebben het eerste benaderd.
 - Er is nog niks definitief, want de vraag uit het project SMILE is er niet voor niks om zelf met een invulling te komen.
 - 63 hectare is heel erg groot, ook als al deze hectares worden opgedeeld en worden vol gelegd met zonnepanelen. Sociale druk zal enorm zijn stel het gerealiseerd zou worden.
 - Grootste park Nederland is 25 ha

Vraag 2: Hoe gaan we de uiteindelijke omgevingsvisie operationaliseren?

- Hopen op een gedragen visie vanuit de inwoners van Herpt om de leefomgeving zo optimaal mogelijk in te delen en dit dan samen te operationaliseren/implementeren:
 - ✓ Natuur/biodiversiteit
 - ✓ Klimaatbestendig
 - ✓ Voedsel
 - ✓ Financieel
 - ✓ Circulair
 - ✓ Energie
- De gemeente haar 1e grote deadline is het leveren van transistievisie warmte (2021).
 - Door nu te handelen in een vroeg stadium kan de omgevingsvisie, zoals de inwoners van Herpt het willen hebben, worden geïmplementeerd in dit plan.
- Later zal er een RES (Regionale Energie Strategie) worden ontwikkeld.
 - Het is een regionaal samenwerkingsverband voor de **ruimtelijke** inpassing van de energietransitie.
 - Komt overeen met een aantal categorieën die wij hebben gedefinieerd in de duurzaamheidstransitie:
 - Kracht en Licht
 - Lage temperatuur verwarming

= RES

<https://vng.nl/onderwerpenindex/milieu-en-mobiliteit/energie-en-klimaat/regionale-energiestrategie-res>

Vraag 2: Hoe gaan we de uiteindelijke omgevingsvisie operationaliseren?

- Eerst zal waarschijnlijk worden gekeken naar wat er door de bewoners van Herpt zelf kan worden gedaan.
 - Het restant van het sluiten van de energiebalans zal waarschijnlijk moeten worden opgelost met centrale energie systemen.
- Bij de RES (Regionale EnergieStrategie) zal er worden gekeken of naast gelegen regio's, samen een energiedrager/systeem of de distributie/opslag van energie collectief kan worden gefaciliteerd.
 - Zorgt er ook voor dat de verschillende regio's geen (grote) systemen op de gebiedsgrens gaan zetten.
- Als er duidelijkheid is over het totale energiesysteem met opslag en distributie dan zijn de totale opties bekend.
 - Noodzaak om meer opties binnen een wijk te creëren (isoleren minstens tot energielabel B om lage temp verwarming mogelijk te maken)

Vraag 3: Wat is het nut om de grens van Herpt strak neer te zetten?

- Er zal met de invulling van Herpt eerst moeten worden gekeken wat er echt binnen de grenzen mogelijk is.
- Tegelijkertijd zal er ook overleg zijn met bijvoorbeeld het “klimaatplein” en het initiatief “Het land van het oude maasje,” om ook de buurgebieden in de gaten te houden en zo sub-optimalisatie te proberen te voorkomen. Wellicht kan er met behulp van de buurgebieden samenwerking tot stand komen om bijvoorbeeld schaalgroote te creëren of om te kiezen voor een centraal distributie systeem (bijv. Waterstof of verzwaring van het net).
- Later in de workshops kan aan dit onderwerp nog invulling aan worden gegeven, of er al potentiële initiatieven met buur regio's kunnen worden gestart.

Vraag 4: Is er een taakstelling meegegeven vanuit hogere overheden?

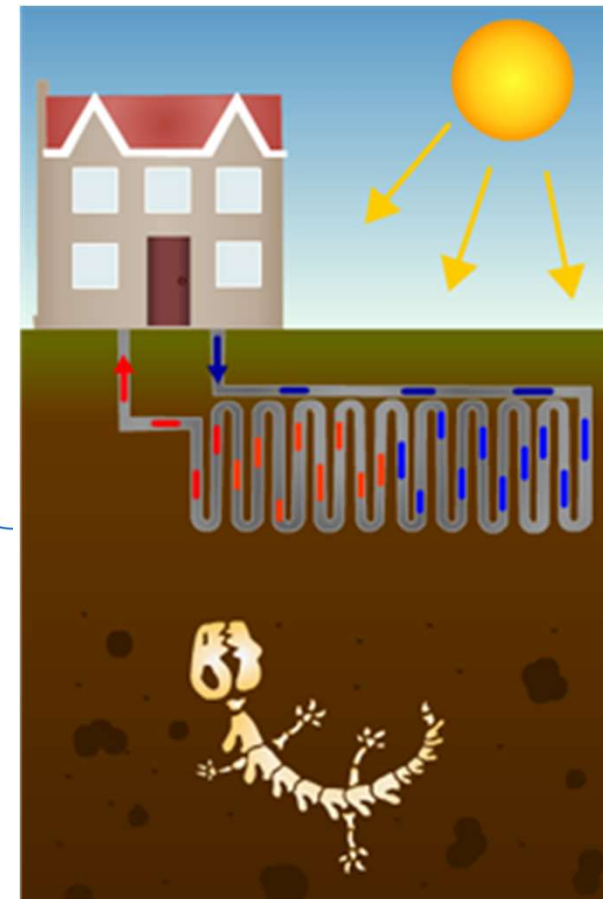
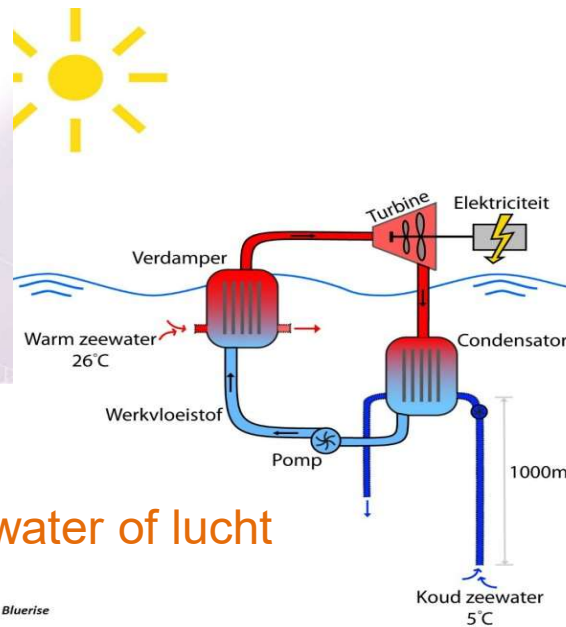
- Nee die is er niet. Beyond Scope werkt volledig onafhankelijk en is er juist voor het begeleiden en het faciliteren van het proces. (Beyond Scope staat volledig los van de gemeente)
- De vraag staat dan ook centraal: “Wat zou de Herptenaar graag vinden van hoe de leefomgeving nu en in toekomst eruit moet komen te zien en welke functie het moet bekleden.”

Vraag 5: warmte uit bodem/water onderzoeken?

- Het werkt hetzelfde als uw koelkast in huis

- Overall waar een temperatuursverschil is kan ook worden gezien als potentiële energiebron.

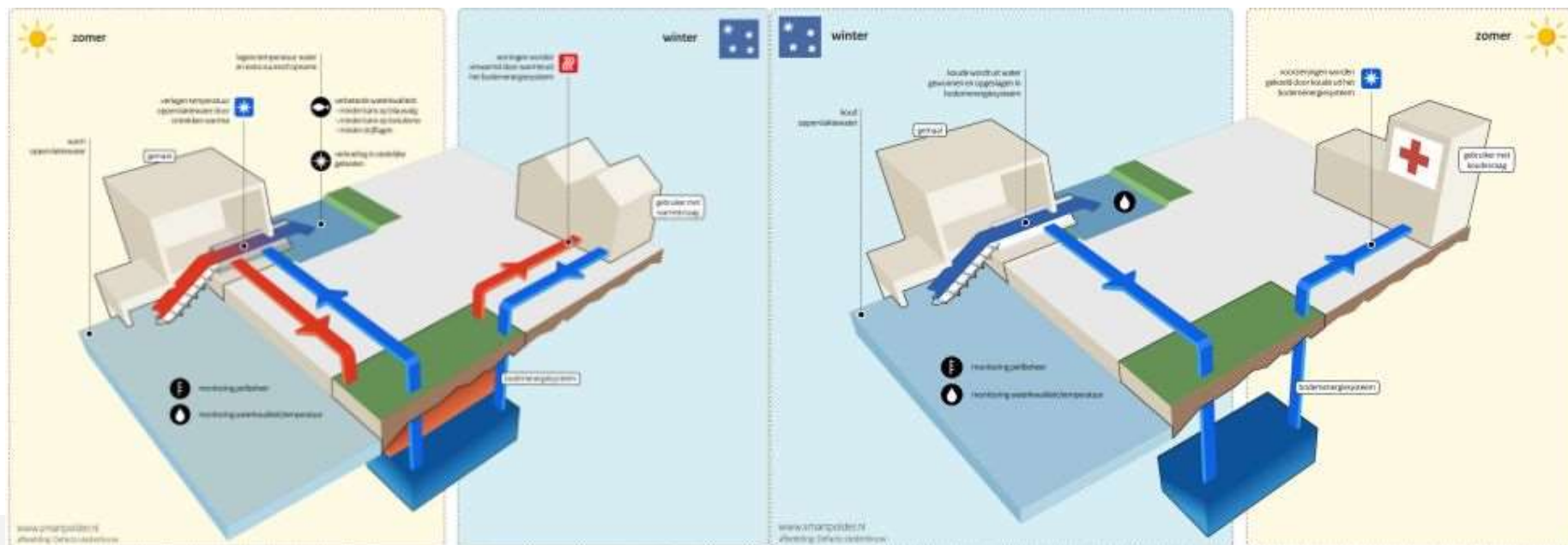

- Zowel voor bodem, water of lucht

Vraag 5: Warmte uit bodem/water onderzoeken?

- <https://www.deingenieur.nl/artikel/oppervlaktewater-is-een-prachtige-energiebron>
- Unie van Waterschappen heeft hier al uitgebreid onderzoek naar gedaan. Contacten worden momenteel gelegd.

Vraag 6: Wateropslag onderzoeken

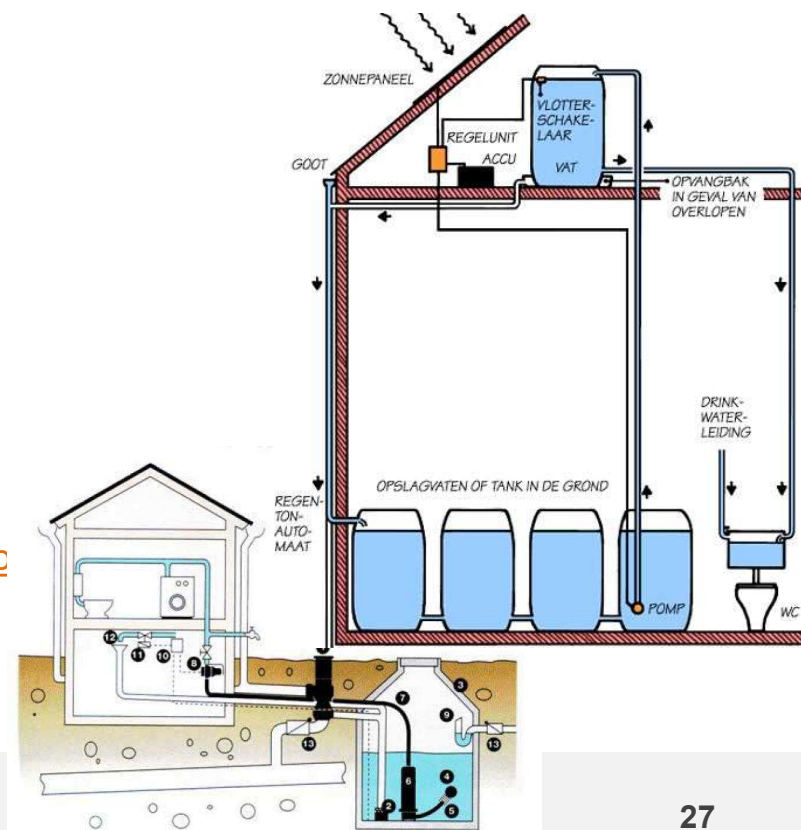

- Centraal
 - Gescheide systeem voor riool en hemelwater (centraal systeem ondergronds)

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Riool#Rioolwaterverwerking/>

- Lokaal
 - Regenton/tank
 - WADI (infiltratie voorziening)
 - Regenwatersysteem

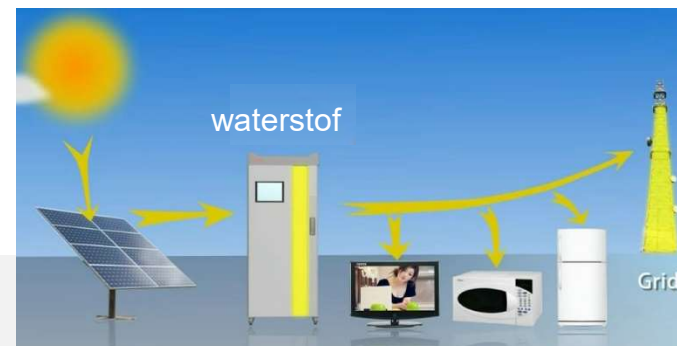
https://www.vtwonen.nl/tuinieren/water_geven/regenwater-c

Vraag 7: Is in de transitie een barriere van het krijgen van een pijplijn voor waterstof?

- Centraal (zal in overleg met buurregio's moeten gaan)
 - Het gebruik van een (waterstof) pijpleiding kan in verschillende vormen:
 - Puur aardgas/biogas (situatie nu)
 - Mix aardgas/biogas (75%) en waterstof (max 25%) (zelfde systeem als nu)
 - Puur waterstof (nieuw systeem nodig)
 - Nieuw systeem (globaal centraal systeem of regionaal decentraal systeem)
 - Ombouw van het huidige gasnet (evt het creëren van regio's met puur waterstof)
- Decentraal (bij de mensen thuis)
 - Het produceren en het opslaan van waterstof thuis
 - Voordeel pijplijn is geen barriere meer voor het beschikbaar maken van de energiedrager waterstof.
 - Energie vraag verschil gedurende de dag en door het seizoen door is opgelost.

Vraag 8: Hoe zit het met de opslag van data en het delen ervan?

- Er zal een stukje server ruimte worden ingericht op de server van Beyond Scope.
- Uiteindelijk als de begeleiding van het project door Beyond Scope er op zit dan zal de data worden overgebracht naar een veilige plek bij de overheid.